
GABRIELLE ZEVIN

DE VERZAMELDE
WERKEN VAN
A.J. FIKRY,
BOEKHANDELAAR

Vertaald door Lidwien Biekmann

Roman

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

O p het pontje van Hyannis naar Alice Island lakt Amelia Loman haar nagels geel, en terwijl ze wacht tot ze zijn gedroogd leest ze vluchtig de aantekeningen van haar voorganger door. 'Island Books, jaaromzet circa driehonderdvijftigduizend dollar, het grootste deel in de zomermaanden door de verkoop aan de zomergasten,' schrijft Harvey Rhodes. 'Vijfenvijftig vierkante meter winkelruimte. Behalve de eigenaar geen fulltime winkelpersoneel. Zeer kleine kinder- en jeugdafdeling. Internetsite staat nog in de kinderschoenen. Nauwelijks activiteiten voor plaatselijke gemeenschap. Voornamelijk literair fonds, dus gunstig voor ons, maar Fikry heeft een zeer specifieke smaak en zonder Nic zou hij waarschijnlijk niet veel verkopen. Gelukkig voor hem is Island de enige boekwinkel in het stadje.' Amelia gaapt, ze heeft een lichte kater, en ze vraagt zich af of zo'n eigenzinnig boekwinkeltje deze lange reis wel waard is. Tegen de tijd dat de nagellak is opgedroogd, heeft haar meedogenloos optimistische aard het gewonnen: natúúrlijk is het dat waard! Eigenzinnige boekhandels en het aparte slag mensen die ze runnen zijn juist haar specialiteit. Een paar van haar overige talenten: multitasken, de juiste wijn kiezen voor bij het eten, de verzorging van vrienden die daar te veel van hebben gedronken en van kamerplanten, zwerfdieren en andere hopeloze gevallen.

Als ze van het pontje komt, gaat haar telefoon. Ze herkent het nummer niet, geen van haar vrienden gebruikt de telefoon tegenwoordig nog om mee te bellen. Toch is ze blij met de afleiding, en ze is er de persoon niet naar om te geloven dat goed nieuws alleen kan komen van telefoontjes die ze al had verwacht en van bellers die ze al kent. Het blijkt Boyd Flanagan te zijn, haar derde mislukte internetdate, die haar ongeveer een halfjaar geleden mee uit heeft genomen naar het circus.

‘Ik heb je een paar weken geleden een berichtje gestuurd,’ zegt hij. ‘Heb je dat wel gekregen?’

Ze zegt tegen hem dat ze kortgeleden van baan is veranderd en dat er daardoor het een en ander is misgegaan met haar telefoon en computer. ‘En bovendien heb ik nog eens goed nagedacht over internetdaten. Of het zeg maar eigenlijk wel iets voor mij is.’

Dat laatste schijnt Boyd niet te hebben gehoord. ‘Wil je misschien nog een keer met me uit?’ vraagt hij.

Even over die date. De nieuwigheid van het circus wist een tijdje het feit te verhullen dat ze niets met elkaar gemeen hadden, maar tegen de tijd dat ze waren uitgegeten was het volkomen duidelijk dat ze echt niet bij elkaar pasten. Die conclusie had al kunnen worden getrokken toen ze het niet eens konden worden over het voorgerecht en toen hij tijdens het hoofdgerecht toegaf dat hij een hekel had aan ‘oude dingen’ – antiek, huizen, honden, mensen. Amelia had dit desondanks niet onder ogen willen zien totdat ze hem bij het dessert vroeg welk boek de grootste invloed op zijn leven had gehad en hij antwoordde: *Basisbeginselen Boekhouding Deel II*.

Nu antwoordt ze vriendelijk dat ze liever niet nog eens met hem uit wil.

Ze hoort Boyd ademen, onregelmatig en een beetje bibberig. Ze is bang dat hij moet huilen. ‘Gaat het?’ vraagt ze.

‘Doe niet zo betuttelend.’

Amelia weet dat ze nu beter kan ophangen, maar dat doet ze niet. Ergens wil ze graag weten wat hij verder nog te zeggen heeft. Wat heeft een mislukte date voor nut als je er geen smakelijke anekdote voor je vrienden aan overhoudt? ‘Pardon?’

‘Het zal je wel zijn opgevallen dat ik je niet eerder heb gebeld, Amelia,’ zegt hij. ‘Dat heb ik niet gedaan omdat ik iemand heb leren kennen die ik leuker vond, maar toen dat op niets uitliep besloot ik om jou een tweede kans te geven. Dus denk maar niet dat je zo geweldig bent. Je lacht leuk, dat geef

ik toe, maar je tanden zijn te groot, net als je kont, en je bent geen vijftiwintig meer, al is je drankgebruik daar nog wel naar. Dus als ik jou was, zou ik een gegeven paard niet in de bek kijken.’ Dan begint het gegeven paard te huilen. ‘Sorry. Het spijt me.’

‘Geeft niks, Boyd.’

‘Wat mankeert er dan aan mij? Dat circus was toch best leuk? En zo erg ben ik toch niet?’

‘Je was geweldig. En dat circus was heel creatief.’

‘Maar er moet toch een reden zijn dat je me niet leuk vindt. Wees eens eerlijk.’

Op dit moment zijn er vele redenen waarom ze hem niet leuk vindt. Ze kiest er een uit. ‘Weet je nog dat ik zei dat ik iets in het boekenvak deed en dat jij zei dat je niet zo van lezen hield?’

‘Je bent een snob,’ concludeert hij.

‘Wat sommige dingen betreft misschien wel. Maar weet je, Boyd, ik ben nu aan het werk. Ik moet ophangen.’ Amelia verbreekt de verbinding. Ze is niet ijdel en ze hecht beslist geen waarde aan het oordeel van Boyd Flanagan, die het trouwens niet eens persoonlijk bedoelde. Zij is alleen maar zijn meest recente teleurstelling. En teleurstellingen heeft ze zelf ook voor haar kiezen gekregen.

Ze is eenendertig jaar en ze vindt dat ze inmiddels wel eens iemand had moeten leren kennen.

Maar ja...

Amelia de optimiste gelooft dat je beter alleen kunt zijn dan samen met iemand die jouw gevoelens en interesses niet deelt. (Dat is toch ook zo?)

Haar moeder zegt altijd dat al die boeken Amelia’s beeld van een echte man hebben verpest. Amelia vindt dat een beledigende observatie omdat het impliceert dat ze alleen boeken leest met een klassieke romantische held. Ze heeft heus geen bezwaar tegen een romantische held zo nu en dan, maar haar

literaire smaak is wel iets gevarieerder dan dat. Bovendien: hoewel ze Humbert Humbert als romanpersonage bewondert, denkt ze echt niet dat ze hem als levenspartner of vriendje zou willen, zelfs niet als oppervlakkige kennis. Hetzelfde geldt voor Holden Caulfield, Mr Rochester en Darcy.

Het bord boven de veranda van het paarse victoriaanse huis is vervaald en Amelia loopt er bijna voorbij.

ISLAND BOOKS

Exclusieve leverancier van de Schone Letteren

op Alice Island

Sinds 1999

Geen mens is een eiland; elk boek is een wereld

Binnen zit een pubermeisje achter de kassa de nieuwe bundel van Alice Munro te lezen. ‘Hé, hoe is die?’ vraagt Amelia. Ze is gek op Munro, maar behalve in de vakantie heeft ze maar zelden tijd om boeken te lezen die niet in de aanbiedingsfolder van de uitgeverij staan.

‘Het is voor school,’ antwoordt het meisje, alsof de zaak daarmee afgedaan is.

Amelia stelt zich voor als de vertegenwoordiger van uitgeverij Knightley, waarop het meisje zonder op te kijken van haar boek vaag naar achteren wijst. ‘A.J. is op zijn kantoor.’

Langs de muren van de gang staan wankele stapels manuscripten en leesexemplaren, en Amelia voelt een bekende wanhoop in zich opwellen. De grote draagtas aan haar schouder puilt uit van de aanvullingen voor die stapels van A.J. plus de aanbiedingsfolder: de catalogus met de andere boeken van Knightley die ze hem komt aanprijzen. Over de boeken van de aanbiedingsfolder liegt ze nooit. Ze zegt nooit dat een boek prachtig is als ze dat eigenlijk niet vindt. Meestal weet ze wel iets positiefs te verzinnen over een boek, of als dat niet lukt over het omslag, of anders over de auteur, of desnoods over de

website van de auteur. En daarom betalen ze mij zo'n dik salaris, zegt ze vaak voor de grap tegen zichzelf. Ze verdient zevenendertigduizend dollar per jaar, plus eventuele bonussen, al is het erg lang geleden dat iemand die dit soort werk doet een bonus heeft gekregen.

De deur van het kantoor van A.J. Fikry is dicht. Als Amelia halverwege de gang is, blijft ze met haar mouw achter een van de stapels haken en vallen er een stuk of honderd boeken, misschien nog wel meer, met donderend kabaal op de grond. De deur gaat open en A.J. Fikry kijkt van de ravage naar de donkerblonde reuzin die verwoed probeert de boeken op te stapelen. 'Wel verdomme, wie ben jij?'

'Amelia Loman.' Ze legt nog een stuk of tien dikke pillen op de stapel, waarvan de helft weer op de grond valt.

'Laat dat,' commandeert A.J. 'Dat ligt allemaal in een bepaalde volgorde. Je doet meer kwaad dan goed. Ga alsjeblieft weg.'

Amelia gaat staan. Ze is minstens tien centimeter groter dan A.J. 'Maar wij hebben een afspraak.'

'Wij hebben helemaal geen afspraak,' zegt A.J.

'Wel waar,' dringt Amelia aan. 'Ik heb u vorige week een mail gestuurd over de winteraanbieding. U schreef dat ik donderdag of vrijdagmiddag langs kon komen. En toen heb ik u gemaïld dat ik donderdag zou komen.' Het was een korte mailwisseling geweest, maar ze weet zeker dat ze zich niet vergist.

'Ben je een vertegenwoordiger?'

Amelia knikt opgelucht.

'Van welke uitgever ook al weer?'

'Knightley.'

'Knightley is Harvey Rhodes,' reageert A.J. 'Toen jij me vorige week die mail stuurde, dacht ik dat je Harveys assistente was of zoiets.'

'Ik ben zijn opvolgster.'

A.J. zucht diep. 'En waar is Harvey dan naartoe gegaan?'

Harvey is dood. Amelia overweegt even om een slechte grap te maken over uitgeverij het Hiernamaals en de Eeuwige Boekenvelden. ‘Hij is overleden,’ zegt ze simpelweg. ‘Ik dacht dat u dat wel had gehoord.’ De meeste van haar klanten wisten het al. Harvey was een legendarische vertegenwoordiger, voor zover vertegenwoordigers legendarisch kunnen zijn. ‘Er heeft een advertentie in de nieuwsbrief van de American Book Association gestaan, en ik geloof ook een in *Publishers Weekly*,’ zegt ze bij wijze van verontschuldiging.

‘Ik volg dat uitgeversnieuws niet zo,’ zegt A.J. Hij zet zijn zware, donkere bril af en poetst langdurig de glazen.

‘Het spijt me als ik u heb laten schrikken.’ Amelia legt haar hand op zijn arm, maar hij trekt zijn arm weg.

‘Wat kan mij dat schelen? Ik kende de man nauwelijks. Ik zag hem drie keer per jaar. Niet genoeg voor een hechte vriendschap. En steeds als ik hem zag, probeerde hij me iets te verkopen. Dat kun je geen vriendschap noemen.’

Amelia heeft wel in de gaten dat A.J. niet in de stemming is om de winteraanbieding met haar door te nemen. Misschien kan ze voorstellen om een andere keer terug te komen. Maar dan denkt ze aan de rit van twee uur naar Hyannis en de overtocht van vijf kwartier naar Alice en aan de veerpont, die na oktober minder vaak gaat. ‘Nu ik er toch ben,’ zegt ze, ‘zou u misschien wel even met mij naar de winteraanbieding van Knightley willen kijken?’

Het kantoor van A.J. is een bezemkast. Geen ramen, geen afbeeldingen aan de muren, geen familiefoto’s op het bureau, geen snuisterijen en geen ontsnappingsmogelijkheid. Wel boeken, op goedkope metalen garagerekken, een dossierkast en een oude, zo te zien twintigste-eeuwse computer. A.J. biedt haar niets te drinken aan, en hoewel Amelia dorst heeft, vraagt ze er niet naar. Ze haalt een stapel boeken van een stoel, gaat zitten, pakt de catalogus en steekt van wal.

De winteraanbieding is de magerste van het jaar, zowel wat

betreft omvang als verwachtingen. Een paar grote (althans veelbelovende) debuutromans, maar verder alleen boeken waarvan de uitgever weinig commerciële verwachtingen heeft. Desondanks vindt Amelia de ‘winterboeken’ vaak de beste. Dat zijn de ondergeschoven kindjes, de winkeldochters, de kansarmen. (Er is niet veel fantasie voor nodig om te bedenken dat Amelia zichzelf ook zo ziet.) Ze bewaart haar favoriet voor het laatst, *De laatbloeier*: de memoires van een man van tachtig die zijn leven lang vrijgezel is gebleven totdat hij op zijn achttienzeventigste trouwde. Zijn vrouw stierf twee jaar later op drieëntachtigjarige leeftijd aan kanker. Volgens het biootje is de auteur wetenschapsjournalist geweest voor verschillende kranten in het Midden-Westen, en heeft hij een nauwkeurige, geestige en verre van sentimentele stijl. Amelia heeft er in de trein van New York naar Providence onbedaarlijk om moeten huilen. Ze weet dat *De laatbloeier* maar een dun boekje is en dat de beschrijving wel erg clichématig klinkt, maar ze is ervan overtuigd dat veel mensen het een geweldig boek zullen vinden als ze het maar een kans geven. Amelia is ervan overtuigd dat de meeste mensen van hun problemen zouden worden verlost als ze de dingen maar wat vaker een kans gaven.

Ze is halverwege haar beschrijving van *De laatbloeier* als A.J. hoorbaar zucht.

‘Is er iets?’ vraagt Amelia.

‘Dat is niks voor mij,’ zegt A.J.

‘Lees het eerste hoofdstuk maar eens.’ Amelia schuift het boek naar hem toe. ‘Ik weet dat dit onderwerp ongelofelijk afgezaagd kan zijn, maar als u ziet hoe het geschreven is, dan...’

Hij onderbreekt haar. ‘Ik zei toch: dat is niks voor mij.’

‘Oké, dan weet ik nog wel een ander boek...’

A.J. zucht weer. ‘Je lijkt me een aardige jonge vrouw, maar je voorganger... Kijk, Harvey kende mijn smaak. Hij hield van dezelfde boeken als ik.’

Amelia legt het leesexemplaar op het bureau. ‘Ik zou graag

de kans krijgen om uw smaak te leren kennen,' zegt ze, waarbij ze een beetje het gevoel heeft dat ze een rol speelt in een pornofilm.

Hij mompelt iets. Ze meent het te verstaan als 'Heeft toch geen zin', maar dat weet ze niet zeker.

Amelia doet de folder dicht. 'Meneer Fikry, vertelt u me dan alstublieft waar u wel van houdt.'

'Waar ik wél van hou?' herhaalt hij vol afkeer. 'Kan ik je niet beter vertellen waar ik níét van hou? Ik hou niet van postmodernistische of postapocalyptische boeken, van boeken met een postmortale verteller of van magisch realisme. Ik ben maar zelden gevoelig voor zogenaamd slimme literaire kunstgrepen, meerdere lettertypen, afbeeldingen waar ze niet thuishoren, kortom, allerlei soorten trucs. Ik vind fictie over de Holocaust of andere grote werelddrama's smakeloos – daarover alleen non-fictie graag. Ik hou niet van genrekruisingen à la literaire thriller of literaire fantasyromans. Literair is literair, genre is genre, en dergelijke kruisingen hebben maar zelden een bevredigend resultaat. Ik hou niet van kinderboeken, vooral niet als ze over weeskinderen gaan, en ik wens mijn planken niet te vol te stouwen met boeken voor *young adults*. Ik hou niet van boeken van meer dan vierhonderd of minder dan honderdvijftig bladzijden. Ik walg van door ghostwriters geschreven boeken van beroemdheden uit realityshows, fotoboeken over bekende mensen, memoires van sporters, making-of-boeken over films, boeken over grappige hebbedingetjes en – maar dat lijkt me vanzelfsprekend – over vampiers. Ik neem maar zelden debuutromans, chicklits, poëzie en vertalingen. Ik zou ook liever geen series nemen, maar mijn portemonnee stelt nu eenmaal bepaalde eisen die ik niet altijd kan negeren. Je kunt dus concluderen dat je niet hoeft te beginnen over een "fantastische nieuwe serie" totdat die zich stevig heeft verschanst in de bestsellerlijst van *The New York Times*. Maar zo'n dun literair werkje van een oud mannetje wiens oude vrouwtje is overleden aan

kanker, dát is iets, juffrouw Loman, wat ik absoluut onverdraaglijk vind. Hoe goed geschreven de vertegenwoordigster van de uitgeverij het ook vindt. Hoe veel exemplaren ik er op moederdag volgens jou ook van zal verkopen.'

Amelia bloost, meer van woede dan van schaamte. Ze is het op sommige punten wel met A.J. Fikry eens, maar zijn manier van doen is onnodig beledigend. Uitgeverij Knightley verkoopt de helft van zulke boeken niet eens. Ze bekijkt hem eens goed. Hij is ouder dan zij, maar niet veel, hooguit een jaar of tien. Hij is te jong om aan zoveel dingen een hekel te hebben. 'Waar houdt u dan wel van?' vraagt ze.

'Van de rest,' zegt hij. 'En ik moet toegeven dat ik soms een zwak heb voor bundels met korte verhalen. Maar die verkopen niet.'

Er staat maar één bundel korte verhalen in Amelia's aanbiedingsfolder, een debuut. Ze heeft ze niet allemaal gelezen, en daar zal het door tijdgebrek waarschijnlijk ook niet van komen, maar het eerste verhaal beviel haar wel. Kinderen uit de eerste klas van een Amerikaanse en een Indiase middelbare school doen mee aan een internationaal penvriendenproject. De verteller is een Indiase leerling in de Amerikaanse klas die steeds grappige foute informatie over de Indiase cultuur aan de Amerikaanse kinderen vertelt. Amelia schraapt haar keel, die nog steeds kurkdroog is. '*Het jaar waarin Bombay Mumbai werd.* Ik denk dat u daar een speciale belangstelling...'

'Nee,' zegt hij.

'Ik heb u nog niet eens verteld waar het over gaat.'

'Nee is nee.'

'Maar waarom dan niet?'

'Wees eens eerlijk, je begint daar alleen over omdat ik gedeeltelijk van Indiase afkomst ben en je denkt dat ik het daarom wel interessant zal vinden. Klopt dat?'

Amelia heeft zin om de aftandse computer tegen zijn hoofd te smijten. 'Ik begon erover omdat u zei dat u van korte verha-

len houdt! En dit is de enige verhalenbundel van de winteraanbieding. En ik wil nog wel even zeggen dat het van begin tot eind een fantastisch boek is,' liegt ze. 'Ook al is het een debuut. En ik zal nog eens iets zeggen, ik ben gek op debuten. Ik vind het geweldig om iets nieuws te ontdekken. Dat is een van de redenen dat ik dit werk doe.'

Ze staat op. Haar hoofd bonkt. Misschien drinkt ze inderdaad wel te veel. Haar hoofd bonkt en haar hart ook. 'Wilt u weten wat ik vind?'

'Niet speciaal,' zegt hij. 'Hoe oud ben je eigenlijk, vijftwintig?'

'Meneer Fikry, dit is een leuke boekwinkel, maar als u doorgaat met die die die' – als kind stotterde ze en dat komt soms even terug als ze van streek is – 'die achterlijke ideeën, dan bestaat Island Books binnenkort niet meer.'

Ze laat *De laatbloeier* en de catalogus achter op zijn bureau en vertrekt. In de gang struikelt ze over de boeken die op de grond liggen.

De volgende veerboot vertrekt pas over een uur, dus ze neemt de tijd om door het stadje terug te lopen. Op de gevel van een Bank of America herinnert een bronzen plaquette aan de zomer die Herman Melville hier heeft doorgebracht toen in het gebouw de Alice Inn gevestigd was. Ze pakt haar telefoon en maakt een selfie met de plaquette op de achtergrond. Alice is een leuk stadje, maar ze heeft niet de indruk dat ze hier binnenkort nog eens terug hoeft te komen.

Ze stuurt haar baas in New York een sms: 'Waarschijnlijk geen bestellingen van Island. ☺'

Haar baas antwoordt: 'Niet mee zitten. Island is maar klein en bestelt meestal pas tegen de zomer, voor de toeristen. Eigenaar is beetje typisch, Harvey verkocht altijd meer uit voorjaars-/zomeraanbieding. Jij vast ook.'

Om zes uur zegt A.J. tegen Molly Klock dat ze naar huis mag. 'Hoe is die nieuwe Munro?' vraagt hij.

Ze kreunt. 'Waarom vraagt iedereen dat vandaag aan me?' Ze bedoelt alleen Amelia, maar Molly houdt van overdrijven.

'Ik denk omdat je dat aan het lezen bent.'

Molly kreunt nog eens. 'Oké. De mensen zijn, ik weet niet, soms een beetje te menselijk.'

'Volgens mij is dat waar het bij Munro juist om gaat,' zegt hij.

'Nou, ik weet niet hoor. Haar vorige boeken vond ik beter. Tot maandag.'

Wat moet hij toch met die Molly, denkt A.J. terwijl hij het bordje voor de winkel deur omdraait naar GESLOTEN. Ze is een waardeloze boekverkoper, al houdt ze wel van lezen. Maar het is zo'n gedoe om iemand anders in te werken, en ze steelt tenminste niet. Nic heeft haar aangenomen, dus zij zal wel iets in de nukkige Molly Klock hebben gezien. Misschien dat A.J. komende zomer de energie kan opbrengen om Molly te ontslaan.

A.J. zet de overgebleven klanten de deur uit (hij ergert zich enorm aan het studiegroepje organische scheikunde: ze hebben niks gekocht, maar bivakkeren al sinds vier uur in de tijdschriftenhoek en hij weet vrijwel zeker dat de verstopping van de wc aan een van hen te wijten is) en gaat de bonnetjes verwerken, iets wat net zo deprimerend is als het klinkt. Daarna gaat hij naar boven, naar de etage boven de winkel waar hij woont. Hij zet een bak vindaloo uit de diepvries in de magnetron. Negen minuten, volgens de instructies op de verpakking. Terwijl hij staat te wachten, denkt hij aan het meisje van Knightley. Ze zag eruit als een tijdreizigster uit het Seattle van de jaren negentig, met die laarzen met ankerprint, die ouderwetse bloemetjesjurk met een pluizige beige trui erover en dat schouderlange haar dat zo te zien door haar vriendje thuis in de keuken is geknipt. Of vriendinnetje? Vriendje, besluit hij. Hij denkt aan Courtney Love toen die getrouwd was met Kurt

Cobain. Aan die stoere rode mond die zegt: *niemand kan me kwetsen*, en de zachte blauwe ogen die zeggen *behalve jij en dat ga je waarschijnlijk doen ook*. Hij heeft dat meisje van Knightley dat hem aan een grote paardenbloem doet denken, aan het huilen gemaakt. *Goed gedaan, A.J.*

De geur van de vindaloo wordt sterker, maar volgens de timer moet het nog zevenenhalve minuut in de oven blijven staan.

Hij wil iets doen. Iets fysieks, maar niet al te inspannend.

Hij loopt naar de kelder om daar boekendozen plat te maken met zijn stanleymes. Snijden, platdrukken, opstapelen. Snijden, platdrukken, opstapelen.

Hij heeft spijt van hoe hij zich tegenover die vertegenwoordigster heeft gedragen. Zij kon er ook niets aan doen. Ze hadden hem moeten vertellen dat Harvey Rhodes was overleden.

Snijden, platdrukken, opstapelen.

Maar waarschijnlijk heeft iemand hem dat wel verteld. A.J. leest zijn mail bijna niet en neemt nooit de telefoon op. Zou er een begrafenis zijn geweest? Niet dat A.J. erheen gegaan zou zijn. Hij kende Harvey Rhodes nauwelijks. Blijkbaar.

Snijden, platdrukken, opstapelen.

En toch... Hij had de afgelopen zes jaar uren met de man doorgebracht. Dan hadden ze het alleen maar over boeken, maar wat is er in het leven nou persoonlijker dan boeken?

Snijden, platdrukken, opstapelen.

En wat is het zeldzaam om iemand te treffen die dezelfde smaak heeft als jij. Hun enige echte meningsverschil ging over David Foster Wallace. Dat was in de periode waarin Wallace zelfmoord had gepleegd. A.J. vond de eerbiedige toon van de lofprijzingen onuitstaanbaar. De man had een redelijke (zij het zelfingenomen en veel te lange) roman geschreven, een paar essays die van een bescheiden inzicht getuigden, en verder niets.

'*Infnite Jest* is een meesterwerk,' had Harvey gezegd.

'*Infnite Jest* is een uitputtingslag. Als je je erdoorheen hebt

geworsteld, moet je haast wel zeggen dat je het mooi vond. Anders moet je toegeven dat je een paar weken van je leven hebt verpest,' had A.J. ertegen ingebracht. 'Geen stijl, geen diepgang, waarde vriend.'

Harveys gezicht was rood aangelopen toen hij over het bureau naar voren leunde. 'Dat zeg jij over alle auteurs die in hetzelfde decennium geboren zijn als jij!'

Snijden, platdrukken, opstapelen, vastbinden.

Tegen de tijd dat hij boven komt, is de vindaloo weer koud geworden. Als hij het opnieuw opwarmt in dat plastic schaal-tje, zal hij daar ongetwijfeld kanker van krijgen.

Hij neemt het bakje mee naar de tafel. De eerste hap is gloeiend heet. De tweede ijskoud. Een hapje vindaloo van papa beer en een hapje vindaloo van mama beer. Hij smijt de bak tegen de muur. Wat had hij weinig betekend voor Harvey en wat betekende Harvey veel voor hem.

Het moeilijke van alleen wonen is dat hij de troep die hij maakt altijd zelf moet opruimen.

Nee, wat pas écht moeilijk is als je alleen woont is dat het niemand iets kan schelen als je van slag bent. Niemand vraagt zich af waarom een man van negenendertig als een peuter een plastic bak met vindaloo door de kamer smijt. Hij schenkt een glas merlot in. Legt een tafelkleed over de tafel. Loopt naar de woonkamer. Daar opent hij de glazen klimaatkast en haalt *Tamerlane* eruit. In de keuken zet hij *Tamerlane* rechtop voor zich op de tafel, tegen de stoel waar Nic altijd zat.

'Proost, oud vod,' zegt hij tegen het dunne boekje.

Hij drinkt zijn glas leeg. Schenkt het weer vol. Als hij het weer leeg heeft, besluit hij om een boek te gaan lezen. Misschien een oude favoriet als *Old School* van Tobias Wolff, ook al kan hij zijn tijd veel beter aan iets nieuws besteden. Waar had die suffe vertegenwoordigster het steeds over? *De laatbloeier*, blèh. Hij meende het echt wat hij daarover had gezegd. Niks ergers dan aanstellerige memoires van weduwnaars. Vooral als

je zelf weduwnaar bent, zoals A.J. sinds eenentwintig maanden. Dat meisje was nieuw, zij kon er niets aan doen dat ze niets van zijn saaië, persoonlijke tragedie wist. God, wat mist hij Nic. Haar stem en haar hals, zelfs haar oksels. Die waren zo ruw als een kattentong en roken aan het eind van de dag naar melk die bijna zuur wordt.

Drie glazen wijn later valt hij aan tafel in slaap. Hij is maar een meter achtenzestig lang en zeventig kilo zwaar en heeft niet eens die koude vindaloo als bodempje in zijn maag. Zijn stapeltje te lezen boeken wordt er vanavond niet kleiner op.

‘Ajee,’ fluistert Nic. ‘Je moet naar bed.’

Eindelijk, hij droomt. Het doel van al dat drinken is om op deze plek te komen.

Nic, zijn fantoomvrouw als hij dronken in slaap is gevallen, helpt hem overeind.

‘Je gedraagt je schandalig, druilloor. Weet je dat wel?’

Hij knikt.

‘Diepvries vindaloo en goedkope rode wijn.’

‘Ik hou de traditie van mijn volk in ere.’

Samen met het fantoom schuifelt hij naar de slaapkamer.

‘Gefeliciteerd, meneer Fikry. U bent hard op weg een onvervalste alcoholist te worden.’

‘Sorry,’ zegt hij. Ze helpt hem in bed.

Haar rode haar is jongensachtig kort. ‘Je hebt je haar kort laten knippen,’ zegt hij. ‘Raar.’

‘Wat deed je afschuwelijk tegen dat meisje vandaag.’

‘Dat was vanwege Harvey.’

‘Blijkbaar.’

‘Ik vind het niet leuk als mensen die jou gekend hebben doodgaan.’

‘Daarom wil je Molly Klock zeker niet ontslaan?’

Hij knikt.

‘Zo kun je toch niet verder?’

‘Jawel hoor,’ zegt A.J. ‘Ging tot nu toe best en zal ook wel blijven lukken.’

Ze geeft hem een kus op zijn voorhoofd. ‘Ik bedoel eigenlijk dat ik dat niet wil.’

Dan is ze weer weg.

Dat ongeluk was niemands schuld geweest. Nic had na afloop van een auteursbezoek de auteur naar huis gebracht. Waarschijnlijk had ze te hard gereden om de laatste pont terug naar Alice te halen. Misschien was ze uitgeweken voor een hert. Misschien was het de winterse weg van Massachusetts geweest. Ze zouden het nooit weten. De agent had in het ziekenhuis aan hem gevraagd of ze suïcidaal was. ‘Nee,’ had A.J. geantwoord. ‘Absoluut niet.’ Ze was twee maanden zwanger. Dat hadden ze nog aan niemand verteld, want een paar eerdere zwangerschappen waren op een teleurstelling uitgelopen. Toen hij in de wachtruimte van het rouwcentrum stond, wilde hij dat ze het wel hadden verteld. Dat zou zeker hebben bijgedragen aan hun geluk, voor deze lange periode van... Hij wist nog niet hoe hij dít onder woorden moest brengen. ‘Nee, ze was niet suïcidaal,’ had A.J. gezegd. ‘Ze kon niet zo goed autorijden, maar ze dacht dat ze dat wel kon.’

‘Ja,’ zei de agent. ‘Niemand kon er iets aan doen.’

‘Dat zegt iedereen,’ antwoordde A.J. ‘Maar het was wél iemands schuld. Het was háár schuld. Het was ontzettend stom van haar. Ontzettend stom en melodramatisch. Het lijkt verdomme wel een Danielle Steel, Nic! Als dit een boek was, zou ik meteen stoppen met lezen. Ik zou het door de kamer smijten.’

De agent (niet echt een lezer, afgezien van een bestsellerpocket van Jeffery Deaver als hij op vakantie is) probeerde het gesprek weer op de realiteit te brengen. ‘O ja, u hebt die boekwinkel.’

‘Samen met mijn vrouw,’ antwoordde A.J. zonder nadenken. ‘Jezus, nou ben ik net iemand uit een boek die vergeet dat zijn

echtgenoot is overleden en per ongeluk “we” zegt. Wat een cliché. Agent...’ – hij keek even op zijn naambordje – ‘Lambiase, wij zijn personages in een slechte roman. Wist u dat? Hoe zijn we hier in godsnaam in terechtgekomen? U vindt mij nu een arme stakker en als u vanavond thuiskomt geeft u uw kinderen een extra dikke knuffel, want dat doen personages in zulke boeken altijd. U weet wel over wat voor soort boek ik het heb, hè? Zo’n opgeklopte literaire roman waarin een of andere onbelangrijke bijfiguur een tijdje wordt gevolgd om een grootse, faulkneriaanse indruk te wekken. Kijk, de auteur geeft echt om de kleine man! De gewone man! Wat een ruimdenkend persoon moet hij of zij zijn! Die naam alleen al, agent Lambiase: dat is een perfecte naam voor een doorsnee agent in Massachusetts. Bent u een racist, Lambiase? Want uw type hoort eigenlijk wel racistisch te zijn.’

‘Meneer Fikry,’ had Lambiase gezegd. ‘Is er misschien iemand die ik voor u kan bellen?’ Lambiase was een goede politiemans, gewend aan de verschillende manieren waarop slachtoffers plegen in te storten. Hij legde zijn hand op A.J.’s schouder.

‘Ja! Heel goed, agent Lambiase, dat is precies wat u op dit moment behoort te doen. U speelt uw rol fantastisch goed. Weet u toevallig ook wat de weduwnaar nu geacht wordt te doen?’

‘Iemand opbellen,’ zei agent Lambiase.

‘Ja, dat zal wel kloppen. Maar ik heb mijn schoonzus en zwager al gebeld.’ A.J. knikt. ‘Als dit een kort verhaal zou zijn, waren we nu klaar. Nog een kleine ironische wending en dat is dat. Daarom is er in de prozawereld niets eleganter dan een kort verhaal, agent Lambiase. Als dit een Raymond Carver was, zou u me wat schrale troost bieden, dan zou het donker worden en was alles voorbij. Maar dit... lijkt eigenlijk toch meer op een roman. Emotioneel gezien dan. Het zal wel een tijdje duren voordat ik eroverheen ben. Begrijpt u?’

‘Ik geloof het niet. Ik heb nooit iets van Raymond Carver ge-

lezen,' zei agent Lambiase. 'Ik vind Lincoln Rhyme wel leuk. Kent u die?'

'De quadruplege criminoloog. Schrijft heel behoorlijk, in zijn genre. Maar hebt u wel eens korte verhalen gelezen?' vroeg A.J.

'Misschien op school... Sprookjes. Of eh... *De rode pony*? Volgens mij moesten we op school *De rode pony* lezen.'

'Dat is een novelle,' zei A.J.

'O, sorry. Ik ben... wacht eens, ik weet er nog een van de middelbare school, over een agent. Die ging over de perfecte moord, daarom weet ik het waarschijnlijk nog. Een agent wordt vermoord door zijn vrouw. Het moordwapen is een bevroren runderlap en die geeft ze te eten aan de andere...'

'*Lam ter slachtbank*,' zei A.J. 'Dat verhaal heet *Lam ter slachtbank* en het moordwapen is een lamsbout.'

'Ja, die!' zei de agent opgetogen. 'Goed van u.'

'Het is een heel bekend verhaal,' zei A.J. 'Maar luister, mijn schoonfamilie kan hier nu elk moment zijn. Het spijt me dat ik u een "onbelangrijke bijfiguur" heb genoemd. Dat was onbeleefd en wie weet ben ik wel de "onbelangrijke bijfiguur" in de kronieken van agent Lambiase. Een agent als hoofdpersoon is veel aannemelijker dan een boekhandelaar. U, meneer, hebt een heel eigen genre.'

'Hmmm,' bromde agent Lambiase. 'Daar hebt u waarschijnlijk gelijk in. Maar nog even waar we het daarnet over hadden. Als politieman heb ik een probleem met het tijdpad. Ze stopt die runderlap zeg maar in de...'

'Lamsbout.'

'Lamsbout. Dus ze slaat die vent dood met een stuk bevroren lamsvlees en dan stopt ze dat in de oven zonder het eerst te ontdooien. Ik ben geen keukenprinses, maar...'

Nic was ijskoud tegen de tijd dat ze haar auto uit het water hadden gehaald, en in de la van het mortuarium waren haar lippen blauw. Dat deed A.J. denken aan de zwarte lippenstift die ze op had gedaan voor het boekenfeestje dat ze had georga-

niseerd voor die nieuwste vampiertoestand. Hij vond dat ge-
doe in de zaak met die gekke pubermeisjes in feestjurken hele-
maal niks, maar Nic, die dat rottige vampierboek en de vrouw
die het had geschreven zelfs léúk vond, had volgehouden dat
een vampierfeestje goed was voor de verkoop en dat iedereen
vast een hoop plezier zou hebben. ‘Weet je nog wat dat is, ple-
zier?’ had ze gevraagd.

‘Vaag,’ had hij geantwoord. ‘Lang geleden, voordat ik boek-
handelaar was, toen ik de weekenden en avonden nog voor me-
zelf had, toen ik voor mijn plezier las, ja, ik herinner me wel dat
ik er toen plezier in had. Vaag, heel vaag. Ja.’

‘Laat me je herinnering dan even opfrissen. Als je een knap-
pe, slimme en gemoedelijke vrouw hebt met wie je elke werk-
dag mag doorbrengen, dan is dat leuk en heb je dus plezier.’

Hij zag haar nog steeds voor zich zoals ze daar stond in die
idiotie zwartsatijnen jurk, haar rechterarm om de pilaar van de
veranda geslagen en haar bevallige geverfde mond een rechte
streep. ‘Maar tragisch genoeg is mijn vrouw een vampier ge-
worden.’

‘Ach, arme man.’ Ze liep over de veranda naar hem toe en gaf
hem een kus, de lippenstift maakte een afdruk als een bloed-
uitstorting. ‘Het enige wat je kunt doen is ook vampier wor-
den. Probeer er niet tegen te vechten. Dat is beslist het ergste
wat je kunt doen. Je moet cool zijn, sufferd. Vraag me binnen.’